

Motion till riksdagen 2010/11:K381

av Mikael Oscarsson (KD)

Samvetsfrihet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram föreskrifter i enlighet med Europarådets resolution 1763 (2010) om abort och samvetsfrihet.

Motivering

Friheten inom ett mycket viktigt område, den grundläggande samvetsfriheten, har sent omsider tydliggjorts och fastslagits av Europarådet. Sverige är historiskt sett ett land som värnat denna frihet. Redan innan demokratin fick genomslag i vårt land stadgades att kungen ej fick tvinga någon att agera emot sitt samvete eller låta andra göra det. Så kom vid början av förra seklet den rättspositivistiska inställningen till lagstiftningen att få övertaget i vårt land, och naturrättsligt grundade fri- och rättigheter ansågs i positivismens mest extrema former endast vara metafysiskt nonsens. Mot bakgrund av förbrytelserna mot mänskligheten och civilisationen under andra världskrigets fick dock naturrätten en renässans genom de olika deklARATIONER och konventioner som därefter antogs i Europa och internationellt.

Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna stadgar således (art. 9): ”Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet; denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt, utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor och ritualer.”

Samvetsfriheten kom dock att åter igen nedvärderas när en rätt till fri abort lagstadgades i Sverige under 1970-talet och de tankegångar som låg till grund för denna fick allt större genomslag. Osäkerheten har därför varit stor i vilken mån gynekologer, barnmorskor och annan sjukvårdspersonal haft en rättighet att neka till att delta vid abort.

Fel! Okänt namn på

Därför är det välkommet att Europarådet den 7 oktober 2010, utifrån ett svenskt initiativ, tydliggjort hur artikel 9 i konventionen ska tolkas i detta avseende. Europarådet understryker det behov som funnits att stadfästa rätten till att av samvetsuskäl vägra delta vid abortverksamhet, även när denna är laglig.

Resolutionen säger att inte vare sig en enskild person eller ett sjukhus kan tvingas utföra, upplåta sina lokaler till, assistera vid eller bidra till en abort oavsett skäl. Såsom resolutionstexten är skriven kan därmed inte heller någon tvingas tillhandahålla de verksamma substanser som används vid en medicinsk abort. Samtidigt sägs att föreskrifter måste garantera att den kvinna som på laglig grund önskar avsluta en graviditet också kan få en abort utförd. Dock får inte samvetsbetänkligheter att delta i abortverksamheten anses vara ett hinder för någon att anställas eller arbeta som exempelvis gynekolog vid en kvinnoklinik, då detta skulle vara diskriminering.

Resolution 1763 (2010) lyder i sin helhet (Källa: <http://assembly.coe.int/ASP/APFeaturesManager/defaultArtSiteView.asp?ID=950>).

1. No person, hospital or institution shall be coerced, held liable or discriminated against in any manner because of a refusal to perform, accommodate, assist or submit to an abortion, the performance of a human miscarriage, or euthanasia or any act which could cause the death of a human foetus or embryo, for any reason.
2. The Parliamentary Assembly emphasises the need to affirm the right of conscientious objection together with the responsibility of the state to ensure that patients are able to access lawful medical care in a timely manner. The Assembly is concerned that the unregulated use of conscientious objection may disproportionately affect women, notably those having low incomes or living in rural areas.
3. In the vast majority of Council of Europe member states, the practice of conscientious objection is adequately regulated. There is a comprehensive and clear legal and policy framework governing the practice of conscientious objection by healthcare providers ensuring that the interests and rights of individuals seeking legal medical services are respected, protected and fulfilled.
4. In view of member states' obligation to ensure access to lawful medical care and to protect the right to health, as well as the obligation to ensure respect for the right of freedom of thought, conscience and religion of healthcare providers, the Assembly invites Council of Europe member states to develop comprehensive and clear regulations that define and regulate conscientious objection with regard to health and medical services, which:
 - 4.1. guarantee the right to conscientious objection in relation to participation in the procedure in question.
 - 4.2. ensure that patients are informed of any objection in a timely manner and referred to another healthcare provider.
 - 4.3. ensure that patients receive appropriate treatment, in particular in cases of emergency.

Utifrån detta tydliggörande är det nu angeläget att svensk lag, dit ju Europakonventionen räknas, skyndsamt får genomslag inom området. Det torde inte

Fel! Okänt namn på

heller vara något problem för Sveriges regering att fullfölja Europarådets uppmaning till medlemsländerna att ta fram föreskrifter i enlighet med resolutionen. Som synes är det något av en salomonisk lösning Europarådet kommit fram till, med respekt för båda sidorna i en annars stundtals oförsonlig dispyt. Det är svårt att se varför någon skulle motsätta sig föreskrifter i enlighet med resolutionen, då vi väl alla vill värna de mänskliga fri- och rättigheterna.

Stockholm den 25 oktober 2010

Mikael Oscarsson (KD)